Н. Я. Краўцэвіч,
настаўнік беларускай мовы
Ліцэя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

***Апорны канспект «*Асаблівасці спалучэння лічэбнікаў з назоўнікамі»**

1) алічэбнік ***адзін*** дапасуецца да назоўніка ў родзе, ліку, склоне:	*адзін хлопец, аднаго хлопца, адна дзяўчына, адно дзіця, адны акуляры*;
2) лічэбнікі ***два***, ***абодва***, ***паўтара*** маюць родавыя формы:	*два вучні* (м.р.), *два дрэвы* (н.р.), *дзве сястры* (ж.р.), *абодва браты* (м.р.), *абодва кацяняці* (н.р.), *абедзве дачкі* (ж.р.), *паўтара тыдня* (м.р.), *паўтара вядра* (н.р.), *паўтары старонкі* (ж.р.);
3) пры лічэбніках ***два*** (***дзве***), ***абодва*** (***абедзве***), ***тры***, ***чатыры*** назоўнікі ўжываюцца ў **Н. скл. мн. л.**: астатнія лічэбнікі спалучаюцца з назоўнікамі ў Р. скл. мн. л.:	*два сшыткі, дзве кнігі, абодва настаўнікі, абедзве жанчыны, тры возеры, чатыры месяцы*; *пяць сініц, дваццаць магазінаў, сто сорак восем навучэнцаў*;
4) з лічэбнікамі ***тысяча***, ***мільён***, ***мільярд*** назоўнікі спалучаюцца ў форме Р. скл. мн. л.:	*тысяча пакупнікоў, мільён чалавек, мільярд зорак*;
5) пры ***дробавых*** лічэбніках назоўнік стаіць у Р. скл.:	*пяць восьмых поля, шэсць дзясятых адрэзка, паўтара года, паўтары тоны*;
! Помніце: калі ў першай частцы дробавага лічэбніка ўжываюцца словы ***дзве***, ***тры***, ***чатыры***, то другая частка мае форму **Н. скл. мн. л.**: *дзве трэція кілаграма, тры пятыя праспекта, чатыры сёмыя тэрыторыі*;	

6) ***парадкавыя*** лічэбнікі дапасуюцца ў родзе, ліку, склоне да назоўнікаў:	*другі раз*, *шостая сустрэча*, *дзясятае выступленне*.
Зборныя **лічэбнікі спалучаюцца з назоўнікамі:**	
1) якія з’яўляюцца назвамі **асоб мужчынскага полу**: 2) якія з’яўляюцца назвамі **маладых істот**: 3) якія маюць толькі форму **множнага ліку**: 4) якія перайшлі з разраду прыметнікаў: 5) ***людзі***, ***дзеці***, ***коні***, ***гусі***, ***свінні***: 6) з асабовымі займеннікамі:	*двое сыноў*, *трое сяброў*, *чацвёра студэнтаў*; *пяцёра качанят*, *шасцёра шчанят*; *трое нажніц*, *чацвёра сутак*; *двое вартавых*, *сямёра паляўнічых*; *двое людзей*, *трое коней*, *чацвёра гусей*; *нас трое*, *вас шасцёра*.